

Профілактика правопорушень серед неповнолітніх

На сьогоднішній день надзвичайно гострою є проблема зростання злочинності серед осіб підліткового віку, адже кожний п'ятнадцятий злочин в Україні – справа рук неповнолітніх.

Правопорушення, здійснені неповнолітніми, – це небезпечне соціальне явище, оскільки, по-перше, негативно впливають на формування особистості; по-друге, завдають значної шкоди суспільству через втрату трудових ресурсів (лише третина покараних повертаються до повноцінного суспільного життя); по-третє, відіграють значну роль у формуванні рецидивної злочинності (дві третини рецидивістів розпочинають свій злочинний шлях ще неповнолітніми).

Одним із найефективніших заходів протидії злочинності є профілактична діяльність. Але шляхи її реалізації та запровадження таких заходів – це досить важкий і тривалий процес. Використовуючи традиційний підхід, особливу увагу слід звернути на профілактику злочинності неповнолітніх, яка включає заходи, спрямовані на виявлення, усунення, послаблення та нейтралізацію криміногенних факторів, а також корекцію поведінки людей, гіпотетично спроможних вчинити злочин.

Враховуючи різноманітність причин та умов, які призводять до злочинів, можна зробити висновок, що ефективність профілактичних заходів багато в чому залежить від спільних зусиль медиків, юристів, педагогів, психологів, працівників правоохоронних органів, служб в справах дітей, місць виконання покарань та інших причетних до цього структур, що є суб'єктами попереджувальної діяльності.

При розробці профілактичних заходів слід враховувати всі фактори, що сприяють потраплянню неповнолітніх в групу ризику, зокрема, такі як: вживання алкоголю та наркотиків, аморальна поведінка батьків; жорстоке

поводження батьків зі своїми дітьми; активні дії дорослих щодо залучень неповнолітніх до злочинної діяльності; втягнення дорослими неповнолітніх в заняття проституцією; відставання в психічному розвитку дитини, що часто сприяє великому впливу на неї злочинців; наявність членів родини, що страждають на психічні захворювання.

Тому необхідно постійно здійснювати заходи щодо профілактики правопорушень неповнолітніми, а саме:

- проводити профілактичні бесіди з батьками щодо підвищення відповідальності за неналежне виховання, навчання і розвиток дітей, роль батьків у вихованні негативного ставлення дітей до вживання алкоголю, нікотину, наркотиків;

- проводити профілактичні бесіди з неповнолітніми щодо відповідальності за вчинення правопорушень неповнолітніми;

- виявляти дітей, які займаються бродяжництвом;

- вести банк даних дітей, які стоять на обліку в відділі ювенальної превенції, сектору пробації та на внутрішкільному обліку;

- проводити систематичні зустрічі з представниками дотичний структур щодо взаємодії з метою протидії вчинення правопорушень неповнолітніми.

Тож, потрібно зауважити, що тільки спільними зусиллями ми можемо змінити майбутнє наших дітей на краще, не допустити того, аби життя вашої дитини перекреслив злочин!!!!

Кримінальна відповідальність

Вказані злочини можуть бути кваліфіковані відповідно до низки статей Кримінального кодексу України, за які передбачені суворі покарання — до довічного позбавлення волі, зокрема, за статтями:

- ст. 111 (Державна зрада), карається позбавленням волі на строк п'ятнадцять років або довічним позбавленням волі, з конфіскацією майна;

- ст. 113 (Диверсія, вчинена в умовах воєнного стану), карається позбавленням волі на строк п'ятнадцять років або довічним позбавленням волі, з конфіскацією майна;

- ч. 2 ст. 194 (Умисне знищення або пошкодження майна), карається до десяти років позбавлення волі; та інші.

Російські спецслужби вербують неповнолітніх на вчинення диверсій через соціальні мережі, зокрема **Telegram, WhatsApp, Signal**.

Тому основою захисту дитини від небезпек в Інтернеті є встановлення з нею міцних довірливих стосунків та навчання безпечній комунікації в соціальних мережах. Саме побудова довірливих стосунків відіграє велику роль у захисті дитини від небезпек. Оскільки завжди знайдеться спосіб, як обійти обмеження в інтернеті: збрехати про свій вік при реєстрації, використати анонімне вікно у браузері чи навіть зламати спеціальні налаштування.

А програми батьківського контролю в цьому випадку захищають від проведення небажаних платежів, для мінімізації спливаючих вікон та інших неприємностей, які можуть трапитись в мережі. Особливо важливо встановлювати такі програми для

захисту дітей молодшого віку в інтернеті. Батьківський контроль дозволяє встановлювати обмеження на час використання гаджета, обмеження на запуск та завантаження програм, обмежувати перегляд певних вебсторінок чи матеріалів, здійснювати фільтрацію інформації.

Це можуть бути технічні налаштування:

у самому пристрої – на телефонах, планшетах, ноутбуках та комп'ютерах;

- у пошукових системах,
- додаткові програми
- у розважальних мережах (Google Play, iTunes, Youtube тощо).

Ці налаштування допомагають обмежити доступ дитини до додатків та сайтів, які не відповідають її віку, дізнаватись, скільки часу дитина витрачає на певні додатки та що це за додатки, а також встановлювати ліміти на час їхнього використання (наприклад, можна відключити доступ до розважальних додатків на час навчання та час сну).

Крім того, батьківський контроль дозволяє захищати обліковий запис дитини, вмикати безпечний пошук (не видає сайти зі шкідливим контентом). І, зрештою, те, що не стосується безпеки, але турбує багатьох батьків – налаштуванням батьківського контролю можна обмежити доступ дітей до використання платних додатків.

Профілактика вживання шкідливих речовин

Тютюн, алкоголь, деякі ліки, токсичні речовини, наркотики тощо. Усі вони більшою чи меншою мірою впливають на мозок і психіку людини, її здатність тверезо мислити і відповідально діяти. Тому їх називають психоактивними речовинами (такими, що впливають на психіку людини).

Деякі з них використовують у медицині як знеболювальні чи снодійні препарати. Інші, хоч і небезпечні для здоров'я, але не заборонені законом. Це тютюнові й алкогольні вироби, препарати побутової хімії.

Однак є ще одна група психоактивних речовин, вживання яких є особливо небезпечним. Це наркотичні речовини, наркотики. Хоч наркотичний ефект можуть мати й інші психоактивні речовини, до прикладу, деякі ліки, та загалом наркотиками прийнято називати лише нелегальні препарати, розповсюдження яких заборонено законом.

Найбільша небезпека психоактивних речовин, зокрема наркотиків, полягає в тому, що вони спричиняють залежність.

Фізична залежність виявляється в тому, що організм не може нормально функціонувати без ПАР, що викликає сильний потяг до цієї речовини. Фізична залежність характеризується звиканням до ПАР і наявністю абстинентного синдрому («ломки») через відсутність наступної дози. Пошук і прийом наступної дози стає життєвою потребою. Особливо швидко розвивається фізична залежність від наркотиків.

Психологічна залежність — це хворобливе прагнення вживати ПАР, щоб отримати приємні відчуття або позбутися неприємних. Психологічна залежність завжди виникає при систематичному вживанні ПАР, але може виникнути і після одноразового прийому, наприклад, деяких синтетичних наркотиків.

Кроки до виникнення залежності

Крок 1. Експерименти з психоактивними речовинами.

Крок 2. Епізодичне вживання психоактивних речовин.

Крок 3. Вживання психоактивних речовин регулярно (раз на тиждень або частіше), але в малих дозах.

Крок 4. Неконтрольоване вживання наркотиків.

Ознаки наркотичної залежності:

- вживання психоактивних речовин, щоб відволіктися від проблем;
- нав'язливі думки про те, щоб дістати чергову дозу;
- продаж речей чи крадіжки, щоб роздобути гроші;
- провали в пам'яті, коли неможливо згадати, що робив напередодні;
- поява нових друзів, які вживають психоактивні речовини;
- відсторонення від родини і давніх друзів;
- втрата інтересу до всього, що раніше цікавило;
- напади тривоги, депресії, люті;
- постійні обіцянки не вживати наркотики, невдалі спроби зупинитися;
- вживання психоактивних речовин наодинці;
- виникнення абстинентного синдрому через відсутність наступної дози;
- потреба вживати більшу дозу, щоб відчувати той самий ефект.

Як встановити батьківський контроль на комп'ютері чи ноутбучі?

Налаштування – облікові записи – додати члена сім'ї – додати дитину.

Поради для батьків:

- Інформуйте про небезпеку вербування та наслідки скоєння злочинів;
- Слідкуйте за онлайн-активністю у мережі та колом інтернет-знайомств;
 - Контролюйте дотримання комендантської години;
- При отриманні інформації про вербування – повідомте поліцію за номером 102 або заповніть форму зворотного зв'язку на сайті кіберполіції.

Поради для підлітків:

- Будьте обачними з незнайомцями в інтернеті, не діліться з ними особистою інформацією;
 - Розповідайте дорослим про нові онлайн-знайомства;
 - Уникайте відвідування інтернет-ресурсів із сумнівним вмістом;
- Передусім використовуйте офіційні ресурси для отримання та перевірки інформації;
- При отриманні пропозицій скоєння диверсій за гроші – повідомте поліцію за номером 102 або заповніть форму зворотного зв'язку на сайті кіберполіції.

Напрями, форми та методи профілактики.

Проблему профілактики правопорушень серед дітей розглядають переважно як частину педагогічної діяльності, зокрема, у межах навчальних закладів. Проте вищенаведені причини правопорушень вказують, що для подолання злочинності серед неповнолітніх виховної роботи лише в межах навчальних закладів недостатньо.

Заходи правового виховання, спрямовані на профілактику правопорушень, можна розподілити на такі напрями:

- надання правових знань педагогами під час викладання певних предметів;
- проведення вікторин, тематичних уроків (для молодших школярів);
- зустрічі з працівниками правоохоронних органів, які можуть відбуватися за місцем навчання дітей або за місцем роботи правоохоронців (екскурсії до відділів міліції, постів ДАІ, організацій).

На даний час існують різні методи, що можуть використовуватися з метою правового виховання неповнолітніх. Серед них: роз'яснення, розповіді, бесіди, читання творів, лекції, дискусії, диспути з правових питань, «круглі столи» з правових питань та інші вербальні методи, інтерактивні методи – ігри, рольові ігри, вправи, тренінги, конкурси.

Фактором ризику щодо можливості скоєння правопорушень неповнолітніми є не тільки брак правових знань, а й відсутність системи дозвілля, проведення часу без певної мети та заняття.

Відповідно, існує напрям профілактики, спрямований на організацію дозвілля.

Однією з можливостей організації профілактики протиправних дій неповнолітніх у вільний від навчання час може бути робота в літніх таборах. Часто спеціальні програми відпочинку розробляються для дітей із девіантною поведінкою.

Таборування має значні переваги в роботі з підлітками. Це зумовлено зміною звичного соціального середовища, вплив якого часто є негативним.

Методи, що застосовуються для профілактики протиправних дій неповнолітніх у рамках напряму організації дозвілля, частково збігаються з методами правового виховання в навчальних закладах. Діти краще сприймають інформацію, коли вона надається в активній формі (ігри, тренінги тощо). А лекції та інші вербальні методи є традиційними для інформування різних вікових категорій. У цьому напрямі застосовуються також консультації, які дають змогу проводити індивідуальну роботу з дитиною, здійснювати психологічну корекцію, надавати правову допомогу тощо.

Оскільки серед причин і умов скоєння правопорушень підлітками є вживання наркотичних, то профілактика правопорушень серед неповнолітніх не матиме бажаних наслідків, якщо комплекс профілактичних заходів не буде включати роботи з позбавлення неповнолітніх наркогенних звичок.

Отже, ще одним напрямом профілактики правопорушень є профілактика вживання підлітками наркотиків та алкоголю.

У роботі використовують такі методи, як акції, конкурси, вистави, поширення інформаційно-рекламного матеріалу, виступи на радіо, телебаченні. Групова робота відбувається у вигляді лекцій, дискусій, диспутів, рольових ігор, тренінгів. Індивідуальна робота проводиться методами консультацій.

Отже, профілактична діяльність щодо попередження правопорушень серед неповнолітніх може проводитись як у рамках навчального процесу, так і в позашкільний час. Форми та методи роботи мають відповідати віку дітей, викликати в них зацікавлення та спонукати до роздумів.

Профілактика правопорушень відбувається також за методикою «рівний-рівному», коли самі неповнолітні отримують правову підготовку та проводять заходи для своїх однолітків, організовують їхнє дозвілля, здійснюють консультування.

Найефективнішими методами роботи з попередження правопорушень серед неповнолітніх вважаються тренінги та індивідуальні методи.

Реалізація в Україні програм профілактики правопорушень серед неповнолітніх характеризується такими особливостями: несистематичністю (вони проводяться за запитом навчальних закладів, рідко – за планом), фрагментованістю охоплення дітей (критеріями відбору неповнолітніх до участі у подібних програмах часто є рішення адміністрації навчального закладу, особисті зв'язки людини, яка проводить заняття, тощо), зосередженістю на дітях з девіантною поведінкою.

Головними напрямками профілактики правопорушень серед неповнолітніх можна вважати: правове виховання, організація дозвілля, профілактика вживання алкоголю та наркотиків.

Попередження правопорушень

рф залучає неповнолітніх до участі у війні проти України — Нацполіція

Згідно з даними правоохоронних органів України рф залучає неповнолітніх до участі в збройному конфлікті у ролі шпигунів та коректувальників обстрілів, а також до кампанії примусової мобілізації українських громадян на тимчасово окупованих територіях.

Для вербування дітей використовується низка інструментів: від відеоігор до мілітаризації освіти. Окрім того, зафіксовано факти спонукання дітей до участі в збройному конфлікті, а саме:

облаштування блокпостів, використання як шпигунів, вербування російськими військовими.

Дітей залучають до збору інформації про переміщення або розміщення ЗСУ. Злочини проти основ національної безпеки України посягають не тільки на безпеку держави, а й на національну безпеку загалом, яка, відповідно до Закону «Про основи національної безпеки України», визначається як рівень захищеності життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якого забезпечується сталий розвиток суспільства. Для інших злочинів, які також спрямовані тим чи іншим чином проти безпеки держави, на відміну від злочинів проти основ національної безпеки України, не є характерними відверто антидержавницькі мотиви та мета підірвати або послабити Українську державу, змінити її конституційний лад, завдати істотної шкоди її безпеці. При визначенні видів злочинів проти основ національної безпеки України слід виходити, передусім, із зазначеного вище Закону, згідно з яким загроза національній безпеці України може здійснюватися у різних сферах. Залежно від цього розрізняють злочини:

Як відомо до кримінальної відповідальності притягуються особи, яким до вчинення злочину виповнилося **16 років**.

Однак, за вчинення окремих видів злочинів до кримінальної відповідальності притягуються неповнолітні особи у віці від **14 до 16 років** (вбивство, умисне тяжке тілесне ушкодження, зґвалтування, хуліганство та інші). Що стосується кримінальної відповідальності дітей віком до 14 років, вони не можуть бути притягнуті до кримінальної відповідальності, але до них можуть бути застосовані примусові заходи виховного характеру.

Штраф. Цей вид застосовується лише до неповнолітніх, що мають самостійний дохід, власні кошти або майно, на яке може бути накладене стягнення.

Громадські роботи, виправні роботи.

Можуть бути застосовані до неповнолітнього у віці від шістнадцяти років..

Арешт – утримання неповнолітньої особи в умовах ізоляції в спеціально пристосованих установах.

Арешт може застосовуватися до неповнолітніх, які досягли 16-річного віку на момент винесення вироку. Термін – від п'ятнадцяти до сорока п'яти діб.

Позбавлення волі на визначений термін.

В яких випадках передбачене покарання у вигляді позбавлення волі, варто також відзначити, що таке покарання неповнолітні відбувають в спеціальних установах.